

нікою різноманітних фізичних вправ. Вдала підбрана і поєднана з рухами музика ефективно впливає на психічну сферу учнів і викликає в них позитивні емоції, вона стимулює виконання ними фізичних вправ і поглиблює їх мотивацію до активної рухової діяльності.

Список використаних джерел:

1. Ильин Е. Мотивация и мотивы / Е. Ильин. – СПб. : Питер., 2000. – 508 с.
2. Костюк Г. Развитие и воспитание. Общие основы педагогики / Г. Костюк. – М. : Просвещение, 1977. – 260 с.
3. Леонтьев А. Проблемы развития психики / А. Леонтьев. – М. : Просвещение, 1981. – 583 с.
4. Ротерс Т. Теорія та методика розвитку особистості школяра на заняттях з ритміки в загальноосвітній школі / Т. Ротерс. – Луганськ : Альма Матер, 2001. – 279 с.
5. Gniewkowski W. Gimnastyka twórcza (ekspresywna) dla dzieci i młodzieży nie dostosowanej «Wychowanie Fizyczne i Higiena Szkolna», 1974, nr 9, s. 16-24.
6. Dalkrose E., Pisma wybrane, WSiP, Warszawa 1992, s. 138.
7. Dencikowa B., Muzyka jako jedna z form intensyfikujących zajęcia ruchowe, Lider 2008, nr 9, s. 117-118.
8. Drabik J., Krótko o znaczeniu aktywności fizycznej, dłużej o przyczynach jej braku, Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne, 2003, nr 4, s. 15-16.
9. Orff K., Keetman K., Schulwerc, Mainz, 1954, s. 170 s.

The article highlights the role of music as a means of motivating students to active motor activity in physical education classes. Analyzed the innovative concept of outstanding musicians, teachers E. Dalkroza, R. Labana, K. Orfa. The features selection of music to the specifics of exercise and physical training structure.

Key words: music, exercise, rhythm, physical education, students.

Отримано: 14.09.2014

УДК 378:796

Е. С. Вільчковський, В. Р. Пасічник

ОСНОВНІ УМОВИ ПІДВИЩЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАЦІ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПОЛЬСЬКИХ ШКІЛ

У статті розглянуто основні умови, від яких залежить успішна педагогічна праця вчителя фізичного виховання та викладання предмету «Фізичне виховання» у школі. Розкрито переваги та проблеми впровадження у Польщі ступенів кваліфікації вчителя (Карта вчителя), у розрізі суспільно-господарчої та освітньої трансформації польського суспільства в Європейський Союз, прогрес у створенні сприятливих умов для підвищення їх педагогічної майстерності, а також покращенні матеріального положення польських педагогів у країні.

Ключові слова: фізичне виховання, школа, вчитель, реформа, учні.

Актуальність дослідження: Сучасний стан фізичного виховання школярів вимагає об'єктивного аналізу існуючих форм, систем і концепцій його розвитку в європейському і світовому просторі. Лише такий підхід створює можливості визначення

пануючих в ньому тенденцій, існуючого потенціалу, але також і врахування існуючих недоліків. У цьому відношенні українська і польська системи фізичного виховання дітей та молоді, не зважаючи на ряд істотних відмінностей, мають багато спільного. Ця спільність виникає з того факту, що як Польща, так і Україна знаходяться у стані активного трансформування суспільно-господарчих відносин, що в рішучій мірі обумовлює розвиток системи шкільної освіти. Однак при цьому варто відмітити значний поступ економічних і суспільних реформ у Польщі, значно більш стабільну і кращу економічну ситуацію в цій країні, особливо після вступу її до Євросоюзу.

Стрімкі економічні та науково-технічні зміни, які відбуваються за останні роки в Польщі у значній мірі впливають на модернізацію педагогічної освіти підростаючих поколінь, в тому числі й на удосконалення системи підготовки вчителів фізичного виховання, створюючи не тільки значні можливості для їх творчого розвитку, але, також викликають й певні труднощі в реалізації навчально-виховного процесу в школи. Адже ефективна педагогічна праця вчителя повинна відбуватися у сприятливих умовах, до яких відносяться: відповідна матеріальна база школи, достатня кількість спортивного інвентарю, наявність фізкультурного майданчика та залу, можливість підвищення власної професійної кваліфікації та ін. Суттєву роль також відіграють рівень його заробітної плати, житлові умови вчителя, ставлення дирекції школи до фізичного виховання учнів тощо. Аналіз цих суттєвих аспектів дає можливість визначити основні умови, що впливають на ефективність їх праці, з'ясувати, які повинні бути прийняті заходи для покращення педагогічної діяльності вчителів фізичного виховання [1, 5].

Метою роботи було визначення основних умов, які забезпечують ефективність педагогічної праці вчителів фізичного виховання загальноосвітньої школи.

Методи дослідження. В процесі дослідження застосовувались загальнонаукові методи: аналіз, синтез, узагальнення, систематизація в процесі опрацювання документації та науково-методичних публікацій.

Виклад основного матеріалу. Постійне зростання обсягу знань, умінь та навичок, які формує сучасний вчитель фізичного виховання у своїх учнів, вимагає пошуку нових, більш ефективних форм, методів і засобів навчання. Тому вчитель повинен усвідомлювати необхідність удосконалення власної професійної діяльності, бути готовим до систематичної праці над підвищенням особистої педагогічної майстерності.

Відомий польський вчений у галузі фізичного виховання Р. Цеслінський вважає, що сучасний вчитель фізичного виховання повинен володіти наступними компетенціями: аксіологічними, методичними, виховними, організаційним, діагностичними, професійними та суспільними. На його думку функції і завдання сучасного вчителя фізичного виховання у значній мірі залежать від технологізації суспільства, що обумовлює гіподинамію яка має

значний вплив на стан здоров'я та психофізичну кондицію дітей, молоді і дорослих людей у країні. Все це вимагає зростання потреби у широкій популяризації рухової активності серед населення різних вікових груп. Тому місце фізичної культури і спорту повинно бути серед головних суспільно-виховних завдань у всіх типах навчальних закладів [1].

Суттєву роль у процесі професійного розвитку вчителів в Польщі відіграла Постанова Міністерства Народної Освіти (від 3 серпня 2000 року), відносно впровадження відповідних освітніх кваліфікацій серед вчителів, а також, значні зміни в основному правовому документі регулюючому права і обов'язки педагога – «Карти вчителя» (від 18 лютого 2000 р.). Головною метою впровадження цих змін було підвищення мотивації вчителів до власного професійного розвитку, активізація їх до новаторської діяльності, що в результаті повинно було позитивно вплинути на покращення змісту навчально-виховного процесу в школі.

Суть змін полягає, передусім, у впровадженні певних освітніх кваліфікацій серед вчителів. До них відносяться: вчитель стажист (*nauczycielstażysta*), вчитель контрактний (*nauczyciel-kontraktowy*), вчитель призначений (*nauczycielmianowany*), вчитель дипломований (*nauczycieldyplomowany*), а також, почесний професор-освіти (*nauczyciel-profesor*). Це у певній мірі зміцнило позицію вчителя у польському суспільстві і підвищило його авторитет серед батьків та учнів.

Крім того, п'ятиступенева «Стежка професійного розвитку» вчителя зміцнює і стабілізує матеріальне положення педагогів, тому що, отримання чергової кваліфікаційної категорії, збільшує їх заробітну плату та поширює соціальні пільги.

Сучасна система шкільної освіти в Польщі надає вчителю значну автономію у плануванні і організації професійної діяльності. Вчитель отримав право складати свою програму для кожного класу, а також користуватись різними авторськими навчальними та виховними програмами, які щорічно видаються у Польщі масовим тиражем. Вчителі мають можливість приймати активну участь в плануванні праці у школі, функціонування якої регулюють нормативні документи, такі як статут школи, рішення педагогічної ради (*Rada Pedagogiczna*), шкільної учнівської ради (*Szkolna Rada Uczniowska*).

В якій мірі ці зміни вплинули на сучасне положення вчителів фізичного виховання? На думку польських вчених: М. Залевської, Е. Мадейського, М. Майєра, незважаючи на деяке покращення матеріального положення вчителів, нові професійні категорії, в цілому, у незначній мірі активізують їх до поширення власної дослідницької діяльності в школі. Вони активно і охоче беруть участь в організованих органами освіти формах підвищення педагогічної кваліфікації (курси, семінари та ін.), але, одночасно, не спостерігається їх активності у самостійному удосконаленні своєї майстерності. Тобто, головним чинником для власного професійного розвитку для більшості вчителів фізичного виховання є можливість отримання вищої фінансової винагороди, а не ба-

жання творчо розвиватися та впроваджувати новаторські підходи у своїй педагогічній праці [4, 6].

Черговим важливим питанням для аналізу сучасного стану професійної діяльності вчителів фізичного виховання в Польщі є престиж даної професії у суспільстві. М. Залевська відмічає, що, масова фізична культура та рекреаційні види спорту, у цілому, поки ще не займають відносно високої позиції у суспільній свідомості громадян країни, у наслідок чого й престижність професії вчителя фізичного виховання є досить посередньою. Такий стан справ несприятливо впливає на учнівську молодь, для якої ця професія не є досить цікавою і перспективною [6].

Суттєвим чинником ефективної діяльності вчителя є його стан задоволення з власної педагогічної діяльності. Г. Косиба на підставі багаторічних досліджень відмічає, що головними чинниками мотивації у педагогічній діяльності у вчителів фізичного виховання є почуття професійної стабільності (певний психічний комфорт), успіхи учнів у розвитку фізичної підготовленості та їх спортивні досягнення, а також, повага учнів до вчителя, його високий статус у педагогічному колективі і авторитет серед батьків [3]. За думкою вчителів суттєву роль у стані задоволення з власної праці, відіграє також позитивний підхід дирекції школи до вирішення існуючих проблем щодо організації навчально-виховного процесу з фізичного виховання учнів, а також допомога місцевих органів освіти (kuratoriumoświaty) у забезпеченні шкіл у відповідний спортивний інвентар та обладнання, в організації міжшкільних спортивних змагань тощо [5].

Одночасно В. Неговська зазначає також ряд істотних причин, що викликають значні труднощі для вчителів фізичного виховання у реалізації завдань навчально-виховного процесу: недостатньо висока заробітна плата, невміння керівництва школи створити добрий психологічний клімат та співпрацю у педагогічному колективі, постійне психічне перевантаження педагогів, значна кількість учнів на уроках, небажання батьків співпрацювати з вчителем, надмірний контроль з боку дирекції і місцевих органів освіти, значна кількість громадських обов'язків у вчителів, складні житлові умови, необхідність виконування додаткової праці для покращення матеріального стану сім'ї, трактування частиною вчителів інших навчальних дисциплін фізичного виховання як другорядного предмету. В. Неговська підкреслює, що власне ці чинники значно впливають на ефективність педагогічної діяльності вчителів фізичного виховання. Вони мають вимір як загальносуспільний (певні недоліки у системі освіти; недостатнє фінансування державою потреб школи; некорисна ситуація на ринку праці щодо працевлаштування вчителів; недоліки правової бази; пасивність місцевих органів самоврядування і ін.), так і суб'єктивний – особистісний (перевага серед вчительських кадрів фахівців перед пенсійного віку, які займають пасивну позицію щодо інноваційного підходу у своїй професійній діяльності; недостатнє ефективний відбір серед бажаної молоді навчатися на факультетах фізичного виховання у вищих навчальних закладах, де готують майбут-

ніх спеціалістів фізичної культури та спорту; небажання частини вчителів систематично підвищувати свій кваліфікаційний рівень; формальне відношення до своїх професійних обов'язків та ін.) [2].

Однак, слід констатувати, що фахівці у галузі фізичного виховання у школах Польщі, незважаючи на вище вказані недоліки мають достатній потенціал для успішної реалізації основних завдань у розвитку і модернізації шкільної освіти, пристосування системи фізичного виховання до індивідуальних потреб та інтересів учнів, а також відповідності її сучасним нормам і критеріям фізичного виховання школярів країн Євросоюзу, до якого Польща вступила у травні 2004 року.

Висновки:

✓ впровадження у Польщі ступенів кваліфікації вчителя (Карта вчителя), покращило їх економічне положення, а також сприяло підвищенню мотивації, щодо удосконалення професійного рівня (отримання більш високої освітньої категорії);

✓ сучасний вчитель фізичного виховання має певні труднощі в комплексній реалізації освітніх, оздоровчих та виховних завдань учнів, які викликані, передусім, суспільно-господарчою та освітньою трансформацією польського суспільства в Європейський Союз;

✓ незважаючи на деякі проблеми, які мають місце у праці вчителів фізичного виховання, помітним є прогрес у створенні сприятливих умов для підвищення їх педагогічної майстерності, а також покращенні матеріального положення польських педагогів у країні;

✓ вважаємо, що введення у Польщі освітніх ступенів кваліфікації вчителів, надання їм більшої самостійності в організації навчальної та позакласної роботи з фізичного виховання учнів, можливості широко застосовувати у своїй праці позитивний досвід колег із Західної Європи може бути творчо використаний у шкільної освіти України.

Список використаних джерел:

1. Ciesliński R., Co powinniśmy wiedzieć o nauczycielach wychowania fizycznego?, «Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne», nr 5, 2007, s. 2-4.
2. Nięgowska W., Przyczyny zniechęcające nauczycieli wf do wykonywania zawodu. «Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne», nr 1, 2003, s. 31-34.
3. Kosiba R., Satysfakcja zawodowa nauczycieli wf, «Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne», nr 10, 2010, s. 18-29
4. Madejski E., Majer M., Działalność nowatorska nauczycieli wychowania fizycznego w świetle ich awansu zawodowego, «Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne», nr 7-8, 2004, s. 8-9.
5. Pelczarska M., O rozwoju zawodowym nauczyciela wychowania fizycznego, «Wychowanie fizyczne i Zdrowotne» nr 5, 2009, s. 42-44.
6. Zalewska M., Opinie nauczycieli wychowania fizycznego o prestiżu swojego zawodu w świetle badań własnych, Łowicz 2008.

In the article the basic conditions that affect the success full teacher of teachers of physical education. Providing the second diction's improves the efficiency of the educational process in secondary school subject – "Physical Education". Disclosed implementation in Poland of the qualifications of teachers (Map teachers) that have improved their economic

situation, and also helped to increase motivation, to improve the professional level, analyzed the challenges of modern teachers of physical education for the integrated implementation of educational, recreational and educational objectives of the students, which was primarily due to socio-economic and educational transformation of Polish society in the European Union and individual problems that take place in the work of the teachers of physical education, significant progress in creating an enabling environment to improve their teaching skills, as well as improving the financial situation of Polish teachers in the country.

Key words: physical education, school, teacher, reform students.

Отримано: 29.09.2014

УДК 615.83:371.2(410)

С. В. Гук

СПЕЦИФІКА СЕРТИФІКАЦІЇ І ЛІЦЕНЗУВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Проаналізовано специфіку сертифікації і ліцензування кваліфікації фахівців з фізичної реабілітації у Великій Британії. З'ясовано роль державних органів та громадських організацій Великої Британії в забезпеченні контролю за професійною підготовкою фахівців з фізичної реабілітації. Подано перелік документів, що відображають вимоги професійних законодавчих органів до програм навчання фахівців з фізичної реабілітації. Охарактеризовано ступені та кваліфікації вищої освіти та альтернативні варіанти отримання документу про закінчення університету у разі невиконання вимог з успішності.

Ключові слова: фізична реабілітація, фахівець з фізичної реабілітації, сертифікація і ліцензування, університети Великої Британії.

Постановка проблеми. Одним із найважливіших стратегічних завдань у сфері вищої освіти в Україні є досягнення вищими навчальними закладами європейського рівня якості. Особливо гостро ставиться питання: наскільки вища освіта в Україні відповідає високим міжнародним стандартам.

Одним із складних завдань, які потребують свого вирішення на шляху створення загальноєвропейського освітнього простору, є зближення освітніх систем вищої школи з метою підготовки високо кваліфікаційних кадрів у різних сферах професійної діяльності [1; 4]. Актуальними є питання, що стосуються модернізації змісту професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації в контексті відповідності сучасним вимогам суспільства. Якість підготовки фахівців з фізичної реабілітації піддається активному дискутуванню.

Суб'єктом професійної діяльності фахівців з фізичної реабілітації є людина, яка потребує комплексної реабілітаційно-оздоровчої допомоги. Тому, на сучасному етапі становлення фізичної реабілітації, як професії, змінюються вимоги до професійних якостей майбутніх фахівців з фізичної реабілітації, а саме: